

نیز اشاره‌ای دارد به پایداری حضرتش بر اصول دینی که سبب برخورد‌های تند با طلحه، زبیر، عقیل، اصحاب تحکیم و مانند آنها داشت. اما با این همه در مقام یک فرمانده نظامی بسیار موفق، چهره‌ای درخشان از خود نشان داد. (ص ۷۶).

پس از آن گزیده‌ای از توصیه‌های نظامی حضرتش، در خطبه‌ها و نامه‌ها را نقل و تحلیل می‌کند. (ص ۷۶ - ۸۶).

در اینجا باید به کتابی اشاره کنم که به طور اختصاصی به این مهم پرداخته است. دکتر علی احمد عمران در کتاب *اسلوب علی بن ابی طالب (علیه السلام) فی خطبه الحریة* (مشهد: کتابخانه تخصصی امیر المؤمنین (علیه السلام)، ۲۰۱۱ م / ۱۴۳۲ هـ، ۵۶۰ صفحه) به خطبه‌های امام (علیه السلام) در باره مسائل نظامی پرداخته است. این کتاب، پایان نامه دکترای علی احمد عمران بوده که در سال ۲۰۰۶ از آن دفاع کرده است.

باری، دکتر علی عطیه شرقی فصل پنجم کتاب خود را به شهادت امام (علیه السلام) اختصاص داده است. ابتدا اخبار غیبی پیامبر از شهادت امام (علیه السلام) را باز می‌گوید (ص ۸۹)، سپس توطئه خوارج برای قتل حضرتش (ص ۹۰ - ۹۳)، آنگاه گزارشی از شهادت، وصایای آن جناب، توصیف ضرار بن خمره از حضرتش و مرثیه ابوبکر بن حماد، می‌آورد. (ص ۹۳ - ۹۶).

در پایان این بخش می‌نویسد:

بدین گونه امام علی بن ابی طالب - رضی الله عنه - در راه اهداف و ارزشهای اسلامی به شهادت رسید. اما قتل او به معنی مرگ آن اهداف بلند نبود، بلکه رویدادهای بعدی نشان داد که هدف‌های مورد نظر حضرتش، ژرف‌تر و گسترده‌تر شدند. (ص ۹۵)

کتاب دکتر علی عطیه شرقی، با وجود کاستی‌هایی که برخی از آنها یاد شد، به دلیل نگاه تحلیلی به مقوله‌ای مهم، ارزش رجوع و بهره‌گیری دارد.

الفوائد المدنیة، چکیده مناظره با علمای اهل سنت در ۵۰ موضوع

[عباسعلی مردی]

الفوائد المدنیة، حوار حول الأصول فی مدینة الرسول، سید حسین شیخ
الإسلامی تویسرکانی، مجمع جهانی شیعه شناسی، ۱۴۳۳ق / ۱۳۹۱ش، قم.

این کتاب شامل ۵۰ مناظره، حاصل پنج جلسه - هر جلسه حدود دو ساعت - گفتگوی مرحوم سید حسین شیخ الاسلامی با علمای اهل سنت در مدینه است. نویسنده در یکی از سالهایی که به حج مشرف شده، در مدینه منوره با پنج تن از علمای اهل سنت گفتگو و مناظره کرده است. یکی از ایرادهایی که نویسنده به علمای اهل سنت وارد می کند نوع برخورد آنان با شیعیان در اطراف بقیع است. وی با تأکید بر آیه ﴿ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ از آنها می خواهد که با شیعیان به خشونت رفتار نکنند و آنان را با القابی همچون وزغ و ... مورد خطاب قرار ندهند.

ویژگی این مناظرات، خلاصه و متقن بودن آنهاست و برای کسی که می خواهد حداقلی از بحث و مناظره بین شیعه و اهل سنت را در موضوعات زیر، بداند بسیار مفید خواهد بود. نویسنده با استناد به کتب اهل سنت و آیات قرآن درباره این پنجاه موضوع سخن گفته است:

۱- یادکرد درگذشتگان، عبادت مردگان و بت پرستی نیست؛

۲- توسل و درخواست حاجات از مردگان؛

۳- عرض ارادت و سلام بر مردگان؛

۴- فایده زیارت؛

۵- زیارت حضرت فاطمه علیها السلام؛

۶- امیر المؤمنین کیست؟

۷- روایاتی از حضرت فاطمه و فضایل ایشان؛

۸- فضائل فاطمه علیها السلام؛

۹- خلیفه بعد از رسول خدا صلی الله علیه و آله؛

۱۰- علی و فاطمه از دو خلیفه اول راضی نبودند؛

۱۱- فاطمه علیها السلام از ابوبکر طلب ارث کرد؛

۱۲- دلیل خلافت ابوبکر؛

۱۳- خلافت عمر؛

۱۴- اعتراض عمر بر رسول خدا صلی الله علیه و آله؛

۱۵- چگونگی انتخاب عمر برای خلافت؛

۱۶- خلافت عثمان؛

- ۱۷- وظیفه ما در این زمان چیست؟
- ۱۸- اعتقاد به ولایت علی علیه السلام؛
- ۱۹- از علی علیه السلام نامی در قرآن نیامده است؛
- ۲۰- علم غیب علی علیه السلام؛
- ۲۱- تقاضای حاجات و شفاعت از قبر رسول خدا صلی الله علیه و آله؛
- ۲۲- سلام و صلوات بر مدفونین در بقیع و تقاضای حاجات از آنان؛
- ۲۳- رسول خدا صلی الله علیه و آله، کسی را، به جانشینی خویش، وصیت نکرده است؟!؛
- ۲۴- مذهب امامی (شیعه اثنی عشری) بر حق است؛
- ۲۵- امام در این عصر کیست تا اگر مردیم بر مرگ جاهلی نمرده باشیم؟
- ۲۶- فایده وجود حضرت حجت علیه السلام چیست وقتی که دیده نمی شود و ما امکان رؤیت و طرح سؤال از ایشان نداریم؟
- ۲۷- دلایل اثبات وجود حضرت حجت علیه السلام؛
- ۲۸- طول عمر حضرت حجت علیه السلام؛
- ۲۹- علم ائمه به زمان شهادتشان افتادن به تهلکه نیست؛
- ۳۰- سجده بر تربت امام حسین علیه السلام؛
- ۳۱- گروهی از شیعه اهل نجات هستند که در کنار ایمان به خدا و رسولش، به دوازده امام - آنچنان که رسول خدا از ایشان نام برده - معتقد باشند؛
- ۳۲- چگونگی اخذ شیوه صحیح از کتاب و سنت؛
- ۳۳- مراد از «صادقین» در قرآن اهل بیت علیهم السلام هستند؛
- ۳۴- سجده نزد ضریح، سجده شکر از توفیق زیارت؛ و بوسیدن ضریح ائمه علیهم السلام محبت بدیشان است؛
- ۳۵- بنای حرم ائمه علیهم السلام؛
- ۳۶- افترا بر شیعه در کشتن اهل سنت؛ شیعه معتقد است که هر که شهادتین گوید مال و جان و ناموشش محترم است؛
- ۳۷- مسلمانی ابوبکر و عمر؛
- ۳۸- تسمیه فرزندان به عبد علی و عبد الحسین دلیل بر بندگی آنان نیست؛

۳۹- چگونگی تولد ائمه اطهار (علیهم السلام)؛

۴۰- ممکن بودن امامت امامی در زمان طفولیت؛

۴۱- تکلیف مسلمانان؟

۴۲- دلایل امامت امام حسن و حسین و فرزندانشان (علیهم السلام)؛

۴۳- مراد از اولى الأمر در قرآن؛

۴۴- چگونگی وضو؛

۴۵- مصحف فاطمه (علیها السلام)؛

۴۶- شب قدر؛

۴۷- مراد از کوثر کیست؟

۴۸- بطلان نماز شیعیان؟

۴۹- ازدواج موقت؛

۵۰- در این حدیث که ابن عساکر نقل کرده، تدبر کنید: «من سره أن یحیی حیاتى، ویموت مماتى، ویسکن جنّة عدن التى غرسها ربّی، فلیوال علیّاً من بعدى، و لیوال ولیه، ولیقتد بالأئمة من بعدى؛ فإنهم عترتى، خلقوا من طینتى، ورزقوا فهماً و علماً، ویل للمکذبین بفضلمهم من أمتى، القاطعین فیهم صلتى، لأنّهم الله شفاعتى.»

[عباسعلی مردی]

چند مطلب کوتاه از کتب بزرگان شیعه نقل می‌شود تا اشاره‌ای به انبوه و حجم کتب مناقب و فضائل اهل بیت (علیهم السلام) و در رأس آن فضائل امیر المؤمنین (علیه السلام) در تاریخ تراث شیعی شده باشد. باشد که مراکزی همچون بنیاد فرهنگی امامت - که گام در حوزه تخصصی امامت پژوهی نهاده‌اند - به فهرست این کتب دست یازیده و در ادامه به احیا یا بازسازی کتب کهن امامتی همت گمارند.

الف) محمد بن علی ابن شهر آشوب مازندرانی از جدش شهر آشوب نقل می‌کند که: شنیدم ابو المعالی جوینی با تعجب می‌گفت که در نزد صحافی کتابی درباره روایات غدیر دیدم که نوشته بود از طرق روایت «من کنت مولاة فعلى مولاة»، جلد بیست و هشتم، و دنباله آن